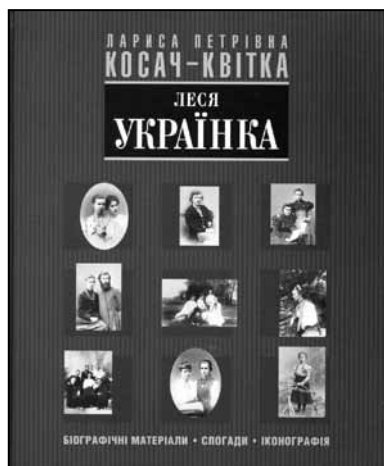

З «РОДИННОГО ГНІЗДА» КОСАЧІВ: ЛЕСЯ УКРАЇНКА

Скрипка Т. Лариса Петрівна Косач-Квітка (Леся Українка). Біографічні матеріали. Спогади. Іконографія / Тамара Скрипка. – К.: Темпора, 2015. – 536 с.

Рецензована книга – проект Української Вільної Академії Наук (УВАН) у США, продовження видання 2004 року. Підготовку до друку здійснила видавнича комісія зазначеної установи. Праця присвячена пам'яті Олекси Біланюка, який багато років очолював УВАН. Автор проекту – авторитетний лезознавець Тамара Скрипка, редакторами стали знамі літературознавці Альберт Кіпа та Ірина Давидко.

У «Слові до читача» Альберт Кіпа, президент УВАН, висловлює подяку тим, завдяки кому став можливий вихід у світ цього видання джерелознавчих матеріалів, передусім професорові Ларисі Біланюк. У вступній статті «Леся Українка: доля і спадщина» Тамара Скрипка оглядає віхи життя й творчості Лесі, наголошує на особливостях представленої читачам нового видання.

Структура видання: оригінальні тексти Лесі Українки, спогади, статті, іконографія. Кожна публікація супроводжується докладними примітками, що містять інформацію про все важливе й необхідне для розуміння тексту. Серед нових знахідок – листи поетеси до літератора й публіциста Фелікса Волховського, з яким вони обговорювали суспільно-політичні питання.

Найзначніша частина книги – спогади про Лесю та її родину, що, за словами упорядника, «відтворює епоху, атмосферу, в якій вона жила і творила». До видання залучені тексти, написані майже двома десятками осіб, які безпосередньо чи дотично пов'язані з Лесею Українкою та її творчістю. На чільному місці тут Ізидора Косач-Борисова – молодша сестра поетеси, яка в оригінальних спогадах, листах, роздумах, дослідженнях презентувала образ Лесі, їхньої матері Ольги Косач (відомої письменниці Олени Пчілки), близьких друзів родини – Миколи Лисенка та Людмили Старицької-Черняхівської.

До видання увійшли матеріали Альберта Кіпи, Володимира Міяковського, Оксани Косач, Наталі Косач, Оксани Драгоманової, Дмитра Дорошенка, Ірини Стещенко, Валерії О'Коннор-Вілінської, Євгена Маланюка, Юрія Шереха та ін. Так, Світозар Драгоманов згадує про перебування Лесі у Болгарії, а Наталя Дорошенко записала свої враження від поховань на Байковому цвинтарі. Юрій Сірий присвятив свої спомини спілкуванню з Оленою Пчілкою, а Володимир Міяковський – із Петром Косачем.

Статті про творчість Лесі Українки розкривають окремі аспекти – специфіку володіння жанровими поетичними формами, театральність її драматургії, вираження політичних поглядів у творах, впливи європейських літератур на її творчість, актуальність відображених ідей. Володимир Міяковський у праці «Сонет у Лесі Українки» стверджує: «Леся Українка дійсно була піонером щодо запровадження західноєвропейських поетичних форм». Юрій Шерех у розвідці «Театр Лесі Українки чи Леся Українка в театрі?» розмірковує над сценічною долею Лесиних драм. Євген Маланюк у матеріалі «До роковин Лесі Українки» намагається розшифрувати прояви непересічної творчої особистості. Юрій Дивнич (Лавріненко) у дописі «Політичний шлях Лесі Українки» порівнює розвиток політичних поглядів поетеси зі щаблями її літературно-естетичного розвитку.

Альберт Кіпа у дослідженні «До ролі Гауптмана у творчих шуканнях Лесі Українки» висновковує: «Леся Українка виявляла й уособлювала новий дух часу, посівши тим самим визначне місце не лише в українській, а й у європейській літературі». Лариса Залеська-Онишевич у промові «Сучасність ідей творів Лесі Українки» наголошує, що провідні ідеї її творів «вливаються в одне русло, яке веде до висвітлення одного великого й важливого кроку в житті кожної людини, а саме: вибору мети, мрії, принципу життя, та потім вірне та відважне прямування до цієї мети».

Іконографія представляє невідомі світлини з приватних колекцій, у цьому розділі вміщено майже 150 фотографій, найбільше з них – самої Лесі, її матері, близьких і рідних, маєтків та оточення. Цікавим допоміжним елементом є зображення родового дерева Драгоманових-Косачів.

Довідник біографій, до якого ввійшли 55 життєписів, дає уявлення про членів родин Драгоманових, Косачів, Кривинюків, Шимановських, Тесленків, Старицьких, Стешенків, Комарових. Іменний покажчик містить близько 500 позицій, завдяки йому можна зазначити, що найчастіше в основному корпусі книжки йдеться про членів родини Косачів, а також М. Драгоманова, К. Квітку, М. Кривинюка, М. Лисенка, М. Старицького, М. Грушевського, І. Франка.

Книга є новим внеском у наукове осмислення явища, яке упорядник визначає як «масштаби і глибини художнього всесвіту письменниці». Представлені документальні матеріали можуть стати поштовхом до подальших розвідок про різні аспекти творчості Лесі Українки.

Видання стане у пригоді педагогам середньої та вищої шкіл, які передають новим поколінням українців знання про одну з найвеличніших постатей української національної культури, до нього також можуть звернутися й самі учні та студенти, які прагнуть вийти за межі стандартних навчальних програм. Книга доступна за своїм наповненням та формою подачі для всіх зацікавлених в особистому пізнанні Лесі Українки та її творів.

Олена ШКОЛЬНА,
канд. філол. наук,

Інститут журналістики КНУ імені Тараса Шевченка